УДК 336.14
Болдуєв М.В.
д-р держ. упр., проф., НУ «Запорізька політехніка»

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА АУДИТОРСЬКІ ПРОЦЕДУРИ ЕТАПУ АУДИТУ З ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КОНТРОЛЮ СОБІВАРТОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Аудит собівартості виробництва зернових культур є необхідним для підвищення ефективності обліку, забезпечення рентабельності та конкурентоспроможності підприємства.

Необхідність аудиту собівартості виробництва зернових культур:

1. Забезпечення фінансової прозорості: Аудит допомагає виявити реальну структуру витрат на виробництво та надати управлінню підприємства чітке уявлення про фінансову прозорість усіх процесів.

2. Контроль ефективності використання ресурсів: Аудит дозволяє проаналізувати, наскільки ефективно використовуються насіння, добрива, паливо, робоча сила та інші ресурси, і виявити можливості для їх оптимізації.

3. Забезпечення точності обліку: Аудит забезпечує, що всі виробничі витрати правильно відображаються в облікових документах, виключаючи можливі помилки або неточності.

4. Виявлення шахрайства та помилок: Аудит допомагає виявити можливі шахрайські дії або значні помилки у веденні бухгалтерського обліку, що можуть спотворювати фінансову звітність.

5. Підвищення конкурентоспроможності: Завдяки аналізу собівартості можливо виявити, чи здатне підприємство оптимізувати витрати та пропонувати продукцію за конкурентоспроможною ціною на ринку.

6. Відповідність законодавчим вимогам: Аудит допомагає переконатися, що підприємство дотримується вимог місцевих законів і стандартів щодо фінансового обліку та звітності.

Основними завдання які ставліться до аудиту собівартості виробництва зернових культур слід вважати такі:

1. Оцінка точності калькуляції собівартості: Метою аудиту є визначення того, чи правильно та точно були розраховані прямі та непрямі витрати, включені до собівартості зернових культур.

2. Аналіз облікової політики та методів розподілу витрат: Аудит повинен перевірити, чи методи обліку витрат відповідають стандартам та внутрішнім правилам підприємства.

3. Виявлення ризиків та потенційних перевитрат: Аудит виявляє області ризику, де можуть виникнути перевитрати, або де облік ведеться неточно.

4. Підготовка рекомендацій щодо покращення обліку: За результатами аудиту розробляються рекомендації щодо підвищення ефективності обліку та калькуляції витрат, щоб покращити рентабельність підприємства.

5. Моніторинг дотримання нормативів: Мета аудиту також полягає у визначенні того, чи відповідає підприємство встановленим нормативам, стандартам якості та галузевим показникам.

6. Забезпечення підґрунтя для прийняття управлінських рішень: Надання керівництву повної картини витрат допомагає ухвалювати стратегічні рішення щодо розвитку виробництва, закупівель, реалізації та оптимізації бізнес-процесів.

В свою чергу документальний контроль собівартості виробництва зернових культур є важливим етапом аудиту, спрямованим на забезпечення об'єктивного відображення витрат у звітності та підвищення ефективності виробничих процесів.

Необхідність документального контролю пояснюється важливістю досягення таких результатів:

1. Підтвердження реальних витрат: забезпечує підтвердження всіх виробничих витрат первинними документами (накладними, актами виконаних робіт, табелями обліку робочого часу, витратними документами та ін.).

2. Виявлення помилок і невідповідностей: допомагає знайти потенційні помилки або неточності у веденні обліку, неправильне документальне оформлення або невідповідність записів реальним виробничим процесам.

3. Контроль внутрішньої політики: перевіряє, чи дотримується підприємство власної облікової політики, внутрішніх процедур та нормативних вимог.

Загальними завданнями документального контролю є: перевірка повноти облікових записів; аналіз первинної документації; оцінка обґрунтованості розподілу витрат; відстеження руху запасів; перевірка нарахувань на оплату праці; виявлення можливих шахрайських схем; порівняння з минулими періодами; підготовка висновків та рекомендацій.

Вважаємо, що в робочій програмі аудиту з документального контролю собівартості виробництва зернових культур необхідно встановити такі аудиторські процедури:

Етапи документального контролю	Аудиторські процедури
1. Підготовчий етап:	- визначення цілей аудиту: визначити ключові цілі, такі як підтвердження достовірності витрат, виявлення перевитрат, оптимізація розподілу витрат.
	- збір попередньої інформації: оцінити минулі звіти, структуру господарства, обсяги виробництва, методологію обліку.
	- аналіз системи внутрішнього контролю: оцінити ризики шахрайства та помилок, встановити контрольні точки.
2. Документальна перевірка витрат на насіння та добрива:	- перевірити накладні на закупівлю насіння та добрив, правильність документів.
	- перевірити узгодженість даних у накладних з реальними обсягами використання.
3. Перевірка витрат на оплату праці:	- проаналізувати табелі обліку робочого часу та відомості нарахування заробітної плати.
	- визначити, чи відповідають нарахування встановленим нормам і умовам праці.
4. Перевірка витрат на пальне та матеріали:	- перевірити накладні на закупівлю пального, розрахунки використання та документи обліку роботи сільськогосподарської техніки.
	- оцінити розподіл використання пального між різними ділянками виробництва.
5. Оцінка амортизації та обслуговування обладнання:	- перевірити розрахунки амортизації сільгосптехніки, відповідність внутрішнім стандартам.
	- оцінити реальні витрати на обслуговування та ремонт техніки, перевірити акти виконаних робіт.
6. Калькуляція виробничих витрат та розподіл непрямих витрат:	- перевірити правильність методів розрахунку собівартості виробництва зернових культур.
	- переконатися, що непрямі витрати правильно розподілені між культурами та виробничими ділянками.
7. Перевірка обліку врожаю та реалізації:	- перевірити акти приймання-здачі врожаю, правильність їх заповнення.
	- оцінити відповідність між обсягом врожаю та даними про реалізацію.
8. Порівняння з нормативами:	- оцінити відповідність фактичних витрат нормативам та виявити відхилення.
	- виявити потенційні можливості оптимізації витрат.
9. Підготовка звіту та рекомендацій:	- підготувати підсумковий звіт, де висвітлюються знайдені помилки та можливості покращення обліку.
	- надати конкретні рекомендації щодо покращення документального контролю собівартості.